

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Dahlberg, Ulrika (2022). Renässans för inhemsk fårull. *Bioekonomi-bloggen* 14.6.2022.

CC BY 4.0

Foto: Olga Angove

14.06.2022 | Kommentarer

Ulrika Dahlberg

Renässans för inhemsk fårull

Om du någon gång hanterat på färsk, obehandlad fårull, kanske du har märkt att den bildar staplar som är mer eller mindre lockiga. Ullen kan vara matt eller glansig, mjukare eller strävare på olika ställen och innehåller lanolin, som gör händerna oljiga. Den innehåller dessutom en del smuts och skräp som behöver avlägsnas före den vidareförädlas. När ullen sorteras efter klippning är det flera olika faktorer som spelar in.

Ullens kvalitet beror till stor del på fårrasen och var på fåret den växer, men också på hur fåruppfödaren utfodrat och skött djuren. Det finska fårens ull varierar från fin till grov. Den finaste ullens fibrer har en liten diameter och är därmed mer lockig. Endast den är lämplig för moderna textilier. Den medelfina ullen passar för att tillverka garn för handstickning. Den grövsta ullen är inte heller onödig, utan lämpar sig väl i mattor, förpackningsmaterial eller som isolering. Smutsig, kasserad ull kan användas i trädgården. Där gör den nytta som täckmaterial odlingsunderlag och påstås även avskräcka hjortar från att äta upp odlingsväxterna, på grund av sin doft.

Ull är alltså ett mångsidigt material. Det är dessutom antibakteriellt, isolerar ljud och värme och är brandsäkert. Det bästa av allt är att det är biologiskt nedbrytbart och ger inte ifrån sig skadliga mikroplaster. Ändå har länge över hälften av fårullen kastats bort, på grund av låga producentpriser och avsaknad av logistik för att transportera ullen från fårfarmarna till industrin, samt en brist på textilindustri över lag i Finland. Globalt har

tillgången på ull av fin kvalitet minskat, eftersom fåraveln gått mot att utveckla raser som producerar maximal mängd kött, medan ullen inte varit lika viktig.

Efterfrågan större än utbudet

Nu har både hantverkarnas och industrins intresse för inhemsk ull ökat. Nylonstrumpornas tid börjar vara över och plastfria, lokalt och ekologiskt producerade alternativ efterfrågas. Spinnerierna utvidgar sin verksamhet och även nya, innovativa produkter uppstår. Ett exempel är ett förpackningsmaterial av ull, som ersätter bubbelplast, framtaget av det estniska företaget [Woola](#).

I Finland är vi plötsligt i en situation där efterfrågan på inhemsk fårull är större än utbudet. ProAgrias ullprojekt [VILLA-hanke](#) jobbar med att öka tillgången till finsk fårull, tillsammans med förädlarna. Projektet kommer att medverka i Yrkeshögskolan Novias kursmodul [Produktion och förädling av naturfiber](#), som startar vid Öppna Yrkeshögskolan i oktober 2022.

En kritisk fråga för hela produktionskedjan för ull, är att fåruppfödningen ska vara lönsam. Enligt Pro Agrias rådgivare Kaie Ahlskog kommer grovt taget 70 % av fåruppfödarnas försäljningsinkomster idag från köttförsäljning och 30 % från ullprodukter. Höjda spannmålspriser syns med en viss fördröjning som ökade kostnader i foder för husdjur. Förutom foderpriserna har priser på andra produktionsinsatser, såsom bränsle och balplast, stigit, vilket ställer till med problem för husdjursproducenterna. Samtidigt är också efterfrågan på inhemskt fårkött stor för tillfället och producentpriserna stiger. Förhoppningsvis är fåruppfödningen i Finland livskraftig i framtiden. Betande får ger oss, förutom kött och ull, även biodiversitet och vackra landskap.

ProAgrias fårrådgivare Kaie Ahlskog medverkade i Novias naturfiberseminarium i april 2022 och är också involverad i kursmodulen Produktion och förädling av naturfiber.

Ulrika Dahlberg, projektledare för Lantbruk 2.0. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden.

Texten har granskats av [Novias campusredaktion](#) och publicerats 14.6.2022.

Granskat av Novias campusredaktion

Nyckelord:

naturfiberfåruppfoedingutbildninginnovation

Kategorier:

Granskat inlägg - Reviewed post

[Renässans för inhemsk fårull » Novialia](#)